

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin välinen yhteistoimintasopimus

1. Sopijaosapuolet

Tämän yhteistoimintasopimuksen osapuolet ovat:

Pohjois-Savon hyvinvointialue ("hyvinvointialue")
PL 1711
70211 Kuopio
kirjaamo@pshyvinvointialue

ja

Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli ("tuomiokapituli")
Kuninkaankatu 22 A, 3.krs
70100 Kuopio
kuopio.tuomiokapituli@evl.fi

2. Sopimuksen tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on edistää Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimivien Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien sekä Pohjois-Savon hyvinvointialueen välistä yhteistyötä niissä asioissa, jotka koskevat osapuolten yhteisiä tehtäviä tai tehtäviä, jotka on tarkoituksenmukaista tehdä yhteistyössä. Yhteistyöllä pyritään alueen asukkaiden parhaaseen mahdolliseen palveluun. Osa yhteisistä tehtävistä on lakisääteisiä, osa muuten tarkoituksenmukaisia.

Sopimus on luonteeltaan väljä puitesopimus. Sen lisäksi seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä voi olla hyvinvointialueen kanssa omia sopimuksia (esimerkiksi sairaalasielunhoidon ja perheneuvonnan alalta). Tuomiokapituli ei tee sopimuksia seurakuntien tai seurakuntayhtymien puolesta. Tuomiokapitulin tehtävänä on Kirkkojärjestyksen 4. luvun 16 §:n 1. momentin mukaan tukea seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa.

Sopimuksessa osapuolet sitoutuvat edistämään seurakuntien ja hyvinvointialueen yhteistoimintaa sopimuksessa laajasti määritellyillä tehtäväalueilla.

3. Yhteistyömuodot

Hyvinvointialueen tehtävistä määrätään muun muassa laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021), jäljempänä sotejärjestämislaki. Sotejärjestämislain 7 §:n 4. momentin mukaan:

"Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä tässä momentissa mainittujen

hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.”

Kirkon, tuomiokapitulien ja seurakuntien tehtävistä määrätään kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä. **Kirkon tehtävänä** on tunnustuksensa mukaisesti julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimia muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi (Kirkkolaki (652/2023: 2 §). **Seurakunnan tehtävänä** on kirkkolain mukaan (3. luku, § 1): ”Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakramenttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä ja muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.” **Tuomiokapitulin tehtävänä** on kirkkolain mukaan (4. luku, § 6, 1. mom., kohdat 1-3) ”1) hoitaa hiippakunnallista toimintaa, hallintoa ja taloutta; 2) edustaa kirkkoa hiippakunnan asioissa ja käyttää hiippakunnan asioissa puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tehdä hiippakuntaa koskevat sopimukset ja muut oikeustoimet; 3) valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja viranhaltijoiden ja työntekijöiden sekä muun papiston tehtävien hoitoa”.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat ovat julkisyhteisöjä. Seurakuntien toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on kokonaisvaltaista eri-ikäisten ihmisten kohtaamista ja palvelua. Tätä työtä on jo pitkään tehty yhteistyössä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa erityisesti varhaiskasvatuksen, nuorisotyön, perhetyön, diakoniatyön alueella. Lisäksi kirkon perustyössä, kuten kirkollisissa toimituksissa kohdataan erilaisissa elämäntilanteissa eläviä ihmisiä. Hyvinvointialueiden perustamisen myötä yhteistyön tekemiseen on erityistä tarvetta varsinkin muuttuneen organisaatorakenteen vuoksi. On tärkeää, että yhteistyökumppanit seurakunnissa ja hyvinvointialueilla tuntevat toisensa ja toistensa työtä riittävässä määrin voidakseen tehdä yhteistyötä ja osatakseen arvioida, missä menevät yhteistyön rajat. Siksi on hyvä sopia myös säännöllisistä yhteistoimintatapaamisista (1/vuosi) hyvinvointialueiden eri alojen päälliköiden ja seurakuntien edustajien välillä. Tuomiokapituli voi koordinoida näitä tapaamisia. Tapaamisten yhtenä keskeisenä sisältönä on yhteistyön kehittäminen ja toimivuuden arviointi.

Hyvinvointialue veloitetaan yhteistyöhön alueen muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Käytännössä hyvinvointialue saattaa kutsua alueen seurakuntien edustajaa erilaisiin työryhmiin tai toimikuntiin (esimerkiksi toimeentulotuen alueelliseen neuvottelukuntaan, Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta 1023/2022 § 27e) tai ehkäisevän päihdetyön työryhmään (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 549/2022). Koska hyvinvointialueen alueella on monta seurakuntaa, seurakuntien edustajien nimeäminen on järkevää antaa tuomiokapitulin tehtäväksi. Tuomiokapituli nimeää hyvinvointialueen pyynnöstä seurakuntien edustajat kuultuaan asiasta alueen lääninrovastia ja tehtävään sopivia ja siitä kiinnostuneita seurakuntien työntekijöitä. Tehtävään nimettävien seurakunnan työntekijöiden on saatava työnantajaltaan lupa tehtävän hoitamiseen.

Henkilöstön koulutus ja kehittäminen

Sotejärjestämislain 32 §:n 2 momentin mukaan:

”Hyvinvointialue osallistuu kansalliseen ja alueelliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa.”

Seurakunnilla on pitkä kokemus erilaisiin suruun ja kuolemaan liittyvissä ihmisten kohtaamisissa. Koulutuksen osalta seurakunnat voivat tarjota koulutusta erikseen niin päätettäessä hyvinvointialueen toimijoille tai koulutuksia voidaan järjestää yhteisinä niin kirkon kuin hyvinvointialueenkin työntekijöille. Myös tuomiokapituli voi järjestää yhteisiä koulutuksia.

Seurakuntien työntekijöille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen järjestämiin koulutuksiin.

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien sopimukset

Seurakuntia ja seurakuntayhtymiä koskee Kirkkolain 3. luvun § 20: Sopimukset seurakuntien ja seurakuntayhtymien kesken tai kunnan tai muun julkisyhteisön kanssa:

”Seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta tai tehtävän hoitamisesta toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän puolesta.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi sopimuksen perusteella huolehtia kunnalle tai muulle julkisyhteisölle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää varten perustetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän johtokunta, voidaan sopia, että toinen sopijapuoli saa valita siihen jäseniä, kuitenkin enintään puolet.”

Kirkon henkinen huolto

Kirkkolain 11. luvun 3. § 2. mom. määrää, että ”seurakunnan tulee varautua henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteissa”. Henkisen huollon järjestämiseksi yhteistyössä viranomaisten kanssa Kuopion hiippakunnassa toimii kolme alueellista Henkisen huollon valmiusryhmää, joista yksi Pohjois-Savon alueella. Kirkon henkinen huolto on psykososiaalisen tuen ja turvan antamista kriisin uhreille ja kaikille, joita kriisi koskettaa. Seurakuntien ylläpitämät henkisen huollon (HeHu) valmiusryhmät toimivat osana yhteiskunnan psykososiaalisen tuen kokonaisuutta onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Kirkon varautumista ohjaavat kirkkolaki, valmiuslaki ja pelastuslaki, jotka velvoittavat seurakuntia valmiussuunnitteluun ja poikkeusolojen toiminnan etukäteisvalmisteluun. Toimintakyky kriisissä edellyttää, että kirkon palvelut toimivat normaalioloissa ja kriisitoimintaa harjoitellaan. Tuomiokapitulit johtavat ja valvovat seurakuntien varautumista. Yhteistyö muiden toimijoiden, kuten hyvinvointialueiden, kanssa edellyttää yhteistä valmistautumista ja siihen kuuluvaa tilanteiden harjoittelua sekä selkeyttä siitä, mikä on itse kunkin toimijan tehtävä.

4. Sopimuksen alkamisajankohta ja voimassaolo

Sopimus astuu voimaan allekirjoitusajankohdasta lähtien ja on voimassa toistaiseksi. Sopimusta voidaan tarvittaessa muuttaa yhteisesti niin päätettäessä. Sopimuksen alaista toimintaa tarkastellaan sopimuksessa mainituissa vuosittain järjestettävissä yhteistoimintatilaisuuksissa. Kumpi tahansa osapuoli voi myös perustellusta syystä irtisanoa sopimuksen päättymään kolmen (3) kuukauden kuluessa irtisanomisesta.

5. Muut ehdot

Kumpikin osapuoli vastaa itse sille tämän sopimuksen mahdollisesti aiheuttamista kustannuksista.

Osapuolet huolehtivat kumpikin omalta osaltaan, että tämän sopimuksen kattaman yhteistyön puitteissa noudatetaan salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietosuojasta ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta annettuja voimassa olevia säädöksiä. Osapuolet sitoutuvat pitämään salassa toisiltaan saamansa luottamukselliseksi katsottavat aineistot ja tiedot, jotka ovat lain perusteella salassapidettäviä.

Selvyyden vuoksi osapuolet toteavat, että tämä sopimus on julkinen.

Kummallakin osapuolella on oikeus siirtää tämä sopimus sellaiselle kolmannelle osapuolelle, jolle osapuolen lakiin perustuvat tehtävät siirtyvät kokonaan tai osittain.

Tätä sopimusta koskevat asiat ratkaistaan ensisijaisesti keskinäisin neuvotteluin. Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

6. Allekirjoitukset

Leppävirralla 23.8.2024

Marko Korhonen
hyvinvointialuejohtaja
Pohjois-Savon hyvinvointialue

Jari Jolkkonen
piispa
Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli